

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Vol. 2. No. 72.

Price 5c.

TORONTO, ONTARIO FRIDAY, AUGUST 4, 1944

Price 5c.

Let. 2. št. 72

V razpravi ste vrednostni zakonodaji

ENA OLAJŠUJE DRUŽINSKO BREME IN DRUGA PA DOLAČA STANDART CEN POLJEDELSKIM PRIDELKOM

Ottawa — Zadržana tedna in sicer na drugem čitanju je skoraj enoglasno sprejet načrt zakonodaje, ki določa sorazmerno podporo družinam z več otrok. Kot navadno in predno postane veljavna zakonodaja, je trikrat zaporedoma čitana v zbornici poslancev, je tepot omenjeni načrt po drugem čitanju enoglasno sprejet, kljub temu da so se poslanci CCF in konservativne stranke vzdržali glasovati.

Zakonodaja določa mesečno podporo družinam z več otrok, ter bo znatno olajšala družinsko breme družinam vsled otroške oskrbe in za časa šolske dobe.

Medtem na istem zasedanju je sprejeta druga zelo važna zakonodaja, katera določa normalnost cenam poljedelskim pridelkom, ne glede kako so cene visoke ali pa nizke na tržišču. V slučaju inflacije, državna oblast zagotavlja nadomestitev glede izgube cen poljedelskim pridelkom na tržišču.

Obe zakonodaji ste povzročili precej vročo debato v poslanski zbornici, med čla-

ni liberalne z ene in druge strani CCF in konservativci. Poslanci CCF in konservativne stranke, ki so se vzdržali glasovati proti zakonodaji za družinsko podporo, so pa nasprotno glasovali glede cen poljedelskim pridelkom, češ, da je kaj takega nepotrebno za časa vojne, po vojni pa naj bi se določila gotova mezna lestvica, katera bi omogočala odjemalcem kupovati poljedelske pridelke. Fred Rose, poslanec delavske progresivne stranke, je zavrnil opozicijske rekoč, da je potrebno skrbeti za narodni napredek enako za časa vojne kakor tudi po vojni. Kot navadno opozicija ima polna usta prigovora, dejansko pa ne stori ničesar, nam nudi primer tudi v tej zadevi z strani poslancev CCF in konservativcev.

Pregovori radi mezdne lestvice

Ottawa — Okrog 175.000 železniških delavcev zaposlenih pri sednih železniških družbah, je zahtevalo izenačenje mezdne lestvice napram železniškim delavcem v Združenih državah.

Unija železničarjev, ki že dalj časa vodi pregovore med delavci in železniškimi družbami, je sestavila načrt za zvišanje mezdne lestvice povprečno 32 centov na uro. Državni odbor za posredovanja sporov je zavrnil to zahtevo in se soglašala zvišati za šest centov. Razlika med plačo strojevodje v Združenih državah in Kanado je za \$2.58 na dan, namreč strojevodja v Združenih državah zasluži \$8.76, v Kanadi pa \$6.16, na dan. Ko je že tako velika razlika med plačo strojevodje, kakšna je potem med navadnimi delavci, si lahko pomislimo.

Bombniki na potu v Sovjetsko Unijo

Edmonton — Na tukajšnjem letalskem pristanišču se je zadnje dni videlo več sovjetskih letalcev, med temi tudi kapitan Panamorenko, odklikovan heroj Sovjetske Unije, za svoje zasluge v borbi proti sovražnim letalom.

Sovjetski letalci so takoj prepoznani med občinstvom, katero jim izraža svoje simpatije ob vsaki priložnosti. Zadnje dni se je videlo večje krdoletov bombnikov, katere so pilotirali ameriški piloti na potu za Alasko, kjer so potem izročeni za nadaljno potovanje preko Bering zaliva skozi Sibirijo v Sovjetsko Unijo sovjetskim letalcem.

Bombniki so najnovejšega izdelka in so bili poslani na podlagi "lendlease" medsebojnega dogovora v oktobru leta 1941 za 10.000 bojnih letal. Računa se, da je 5 tisoč že poslanih od tega časa, največ skozi Alasko in Sibirijo. Medtem ta na novo odkrita pot postaja temvažnejša za Združene države, Kanado in Sovjetsko Unijo tudi po vojni. O tem se bodo vršila posvetovanja med predstavniki teh držav in je mnenje državnih krogov da pride do dobrega sporazuma, kateri bo v interesih tozadevnih držav.

Rdeča Armada postavila v past 300 tisoč nacijev v Latviji

WARŠAVA PRED PADCEM, SOVJETSKO TOPNIŠTVO STRELJA NA VZHODNO PRUSIJO

Moskva, 2 avg. — Odelki Rdeče Armade so po bliskovitem zavzetju Kaunas prestolice Latvije in Klapkans dospeli do točke tri milje narazen predvojne meje med Poljsko in Vzhodno Prusijo. Dalekometno topništvo strelja na utrdbah vzhodne Prusije, dočim se drugi odelki sovjetskih čet približujejo Baltičskemu morju ob zalivu pri Rigi, važno pristanišče v Latviji in z tem postavljajo v past nad 300.000 nacijske armade, kateri je z tem presekan umik po kopnem in pa po morju ogrožen po sovjetski mornarici. Posamezni vojaški krogi smatrajo poleg prejšnjega tedna zavzetih deset nacijskih trdnjav v Poljski in Latviji, največji poraz na vzhodni bojni črti nacijskih sil.

Medtem značilno je, da so odelki Rdeče Armade na pragu vzhodne Prusije pod poveljstvom generala Čerņiakovskega, po narodnosti žid. Po bliskovitem napadu

na Kaunas, prestolici Latvije, njegovi odelki so se približali vzhodni Prusiji, gnez-

Paul Štihman iz Toronta, dolgoletni član delavskega pokreta, je padel v Jugoslaviji, kamor je prispel v posebno službo. V Torontu zapušta soprogo, hčerko in mater. Naše globoko sožalje.

du nemških militarističnih Junkerjev, kateri so v svetu ustvarjali antisemitizem in prištevali žide, za neljudi.

Na področju Waršave so v teku ljute bitke in je padec mesta neizogiben. Napram zunajnim poročilom, poljski patrioti se bore po ulicah prestolice Poljske, katera se nahaja v plamenih požara povzročene z strani pobesnelih nacijev. Sovjetski pilot, ki se je povrnil z bombnikom iz bojne črte pri Waršavi, pravi, da je mesto v ognju in veliko število poslopij popolnoma porušeni.

Odelki maršala Koneva, heroja Sovjetske Unije, se približujejo Karpatskim prelazom in se nahajajo komaj nekoliko mil ob tromeji Čehoslovaške-Poljske in nemške Šlezije, narazen.

Moskovska "Pravda" med drugim o vojnem poročilu pravi: "Nemci v vzhodni Prusiji danes slišijo gromenje naše topništva. Toda to gromenje poleg tega zelo porazno trka na nemška vrata."

PORAZ OKUPATORJEV PRI METLIKI IN ŽUMBERKU

SOVRAŽNE SILE PO SEDEM DNEVNIH BITKAH SO BILE PRISILJENE ODSTOPITI POD CENO VELIKIH IZGUB V MOSTVU IN VOJNI OPREMI

Dne 19 julija dokončana je ljuta bitka, ki je trajala sedem dni v okrožju žumberka in v Beli Krajini. Operacijski štab slovenskih in hrvaških edinic pod poveljstvom komandanta sedmega Korpusa, polkovnik Popivoda in političnega komisarja štrtega Korpusa, podal je o tej borbi sledeče poročilo: "Dne 10 julija močni odelki sovražnih sil, začeli so prodirati v pravcu osvobodnega žumberka in Bele Krajine. Večji del "belo-gardijske" in "črne divizije", 10-ti, 13-ti in 30-ti vstaški bataljoni, en nemški polk in en batalijon gestapovcev in dve topniški diviziji, sodelovali so v tem napadu. Skupno število sovražnih sil je značalo 8000 dobro oboroženih ljudi, z težjim in lažjim orožjem pehote.

Sovražnikova namera je bila, da prežene naše odelke od železniške proge Zagreb-Karlovac in na ta način priti v zvezo s sovražnimi silami, ki se nahajajo pri Novem Mestu ter okupirati sbovobeno Belo Krajino, kar se mu je za nekoliko časa

tudi posrečilo in pri tem oropati ta kraj. Toda naše edince sedmega in četrtega Korpusa, če tudi izmučene od več mesece borbe, so tako izvedle napad na sovražnika, ter na sektorju Gorjanecv pobile sovražne motorizirane edince in pehote.

Dne 16 julija sovražniku je uspelo prebiti črto v okolici Metlike in dospeti celo v mesto Metlika v Belikrajini. Toda, topot je občutil udarce naših edinic, katere so zadržale to mesto v svojih rokah in zatem prešle Kolpo pri Metliki. Sovražnik je svoj poskus okupirati Belo Krajino, plačal z 1000 mrtvih in ranjenih vojakov.

Na sektorju žumberka, sovražnik je uspel z težkim topništvom napredovati dva kilometra dnevno, ter se mu je posrečilo zavzeti vas Radovica. Naše edince na tem kraju so vdarile po sovražniku z strani ter sprečile njegovo napredovanje proti Beli Krajini, dokler su drugi odelki teh edinic vničili štiri sovražna tanka, več oklopnih vozil in pa zadali sovražniku velike izgube v moštvo,

radi katerih je bil prisiljen odstopiti z nadaljevanjem borbe proti Beli Krajini v področju Metlike. Vsi vojaki naših edinic, Slovenci, Hrvati in Srbi, so se junaško borili za vsako ped zemlje. Ducati naših najboljših sinov, brigadnih častnikov in vojakov, kateri so bili ranjeni in položili svoja življenja, za zaščito narodne svobode in imetja, so najboljši dokaz. Enako pa ljudska podpora tej borbi, katero je podpiralo ljudstvo cele BeloKrajine in žumberka.

Daljša vest pravi: V srednji Bosni naše čete uspešno nadaljujejo ofenzivo. Šesti vstaški Jager polk, je bil popolnoma pobit. Sovražnik je izgubil večje število moštva, mrtvih in ranjenih, medtem pa so naše čete vjele 200 sovražnih vojakov, zaplenile 8 strojnice, 260 pušk ter večje količino nabojev. Na tem kraju se je posebno odlikovala naša 18-brigada.

V zapadni Bosni pobita je nemško-vstaška kolona, katera je nameravala prebiti (Nadaljevanje na 4. ts.)

REAKCIJA SE NEOZIRA NA ZAKONE

JUSTIČNI MINISTER NE SMATRA ZA POTREBNO KAZNITI ZA PROTIVOJNE IZPADE Z STRANI ČLANOV BLOCK POPULAIRE

Ottawa — Kakor smo zadnjič poročali o vroči tekmi volivne kampanje v Quebec provinciji, je ta dosegla svoj višek z tem, da so bili razbiti shodi z strani razjarjenih elementov na katerih je imel govoriti premier Godbout.

PARTIZANI ZAVZELI GORNJI VAKUF

London, 3 avg. — Poročilo iz glavnega stana partizanske armade v Bosni, naznanja, da so partizani po 16 ur ljute bitke zavzeli gornji Vakuf v Bosni.

Ljute bitke se nadaljujejo na vsih važnih točkah v Jugoslaviji naznanja isto poročilo. Težke izgube so bile prizadete odelkom takozvane Prince Eugen divizije in vstaških sil.

DELAVCI NAPOVEDALI STAVKO

Montreal — Delavci poličnih železnic so napovedali stavko potem, ko je kompanija odločno zavrnila njihove zahteve glede priznanja unije in pod unijskimi pogoji vpsilive delavcev.

Iz bojznih pred stavko radi transporta posamezne kompanije so že podvzele korake za prevažanje delavcev in delavk.

Predsednik Canadian Congres of Labor, Mr. Mosher, je v svojem govoru prebivalstvu Montreala pojasnil položaj delavcev in pa spor med delavci in kompanijo. Dejal je, za spor znaša odgovornost kompanija, katera noče priznati zahteve delavcev in odločno odklanja njihove zahteve. To je vzrok, da so delavci na podlagi tega napovedali stavko in da se odvrne prizadetje mestnega transporta vsled stavke je lažje le na kompaniji, ne pa delavcev, je povdaril Mosher.

Ameriške in britske čete prodirajo v Normandiji

V ZADNIH ŠESTIH DNEVIH JE BILO VJETO 10 TISOČ SOVRAŽNIH VOJAKOV IN ČASTNIKOV

Zavezniški glavni stan, 2 avg. — Zavezniške armade, ki so pred nekaj dnevi podvzele večjo ofenzivo v Normandiji, so prebile sovražno črto in napredujejo v notranost Francije. Sovražne sile se močno upirajo na vsih točkah, toda brez uspeha.

Ameriške čete točasno prodirajo proti važnemu mestu Rennes in se pričakuje njegov padec. Dočim so britske in kanadske čete zavzele več važnih točk južno in južnovzhodno mesta Caen.

Nacijski radio komentator

Block Populaire in Union Nationale, stranki katerih govorniki javno izstopajo zoper vojno in pravijo da ne bodo podpirali vojne za Vel. Britanijo, neovirano nadaljuje protivojno kampanjo. Justični minister Mr. St. Laurent pa pravi, da ne vidi za potrebo izročiti sodišču take izpadnike, ker take "izjave bodo kaj kmalo pozabljene enakrat po volitvah". Izjava justičnega ministra je zelo enostranska in če pri tem vpoštevamo zaplenitev takoj v pričetku vojne nad sto Ukrajinskih delavskih dvoran, tedaj je toliko enostranska, da izraža naklonjenost elementom, ki javno nastopajo proti vojni. Tako stališče je zelo podobno omenemu, ko so posamezniki si trli roke kot v zadoščenju da je odvrnjena nevarnost fašistične agresije za časa Minhenske konference. Podobno je Pilatovemu, ko je obsodil Kristusa in si potem umil roke.

Verjetno pa je, da bi justični minister ne bil tako obziren napram stavkajočim delavcem, kakor tudi ni napram povrnitvi Ukrajinskih delavskih dvoran. Če je kje kaj bolj smešnega tedaj je tako stališče poleg zakona, kateri določa kazen za protivojno kampanjo ali pa povročanju protivojne morale. Vsekakor justični minister ne smatra za potrebno kazniti fašistično naklonjene elemente, kateri sabotirajo vojne napore in povzročajo izgrede.

Z vsakim dnevom število žrtev množi vojna. Tisoči najboljših let fantje, dekleta in možje polagajo svoja življenja proti fašističnim morilcem. Na domačem pragu pričamo pa takim stvarim, ki so propagandno in moralno naklonjene fašizmu. Nobe-nega dvoma, da so volitve v Quebec provinciji značajne ne samo radi vojnih zadev, ampak tudi in posebno domačih razmer.

Sovjetski letalski heroji. Z leva na desno: Kapitan K. Višnjevski; Potp. A. Pokriškin, izstrelil 59 nacijskih letal; Kap. N. Lovinski; Major G. Glinka, izstrelil 33; njegov brat major B. Glinka, 26; Polk. Dzusov; Poroč. I. Babak, izstrelil 21 in Kap. G. A. Rečkalov izstrelil 44 so vraznih letal.

Ameriške in britske čete prodirajo v Normandiji

V ZADNIH ŠESTIH DNEVIH JE BILO VJETO 10 TISOČ SOVRAŽNIH VOJAKOV IN ČASTNIKOV

v enem svojih govorov priznava resnost zavezniške ofenzive v Franciji, katera postavlja nacijske sile na več krajih bojne črte v neizogibno odstopanje.

Napram poročilu iz zavezniškega glavnega stana, zavezniške armade so v teku zadnjih šest dni vjele 10.000 sovražnih vojakov in častnikov. To število pa ne vključuje vojakov treh nemških divizij, ki so bili ujeti na ozemlju med Lengronnem in St. Denis le Gaston. Poleg tega sovražnik je izgubil večje količino bojnega orožja in opreme.

Britske in kanadske čete drobno odpor nacijske sile na vzhodni in južni strani Caen-a. General Montgomery, poveljnik britsko-kanadskih čet, pravi, da je zadovoljen z uspehi vojnih operacij.

NACIJSKI ZLOČINI V UKRAJINI

Moskva — Posebna komisija, katera preiskuje nazi-fašistična zločinstva v Ukrajini za časa okupacije, je dognala na podlagi dokumentov, da so Nemci umorili v bolnišnici Slavuta, 160 milj stran od Kijeva, 150.000 bolnikov. Komisija je dognala, da so bili bolniki sistematično sestradani z dnevno porcijo 250 gramov kruha iz umetne moke, namreč žagovine topolovih dreves.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing Proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. F.

EDINOST

Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenarodnih
člankov in dopisov se ne vrača."Izvestija" o novi jugoslovanski
vladi

"Izvestija", glasilo sovjetske vlade, je z dne 13. julija objavila obširnejši članek o sestavi nove jugoslovanske vlade. V svoji razlagi o tem vprašanju polaga posebej pozornost glede njene sestave, katere člani so bili znani nasprotniki pro-fašističnega režima Princa Pavla in reakcionarne klišeje Puričeve vlade, katere je pred nadavnim vsled očitne korupcije in vsled tega, ker ni razen ozkih vele-srbskih šovinističnih krogov, predstavljala nikogar. Je bolj pravilno, ta skupina ni predstavljala samo sebe, kajti notranji spor je bil, kdo bo imel večji delež in večjo oblast, povzročajoč z tem nezaupanje drug drugemu.

"Izvestija" medtem pravi: "Izidor Cankar, znan slovenski profesor in član Katoliške Stranke, je javno nastopil proti politiki Puričeve vlade in se odrekal ji služiti, dasi je bil poslanik Jugoslavije v Kanadi. Zatem Sava Kusanovič, srbski član vlade in vodja Neodvisne Demokratske Stranke, je nepretrgoma vodil borbo v izgnanstvu po Hitlerjevi invaziji Jugoslavije, proti jugoslovanskim kvizlingov in reakcionarnih elementov v Združenih državah okrog ambasadora Fotiča. Ministra Dragutin Marušič in Sreten Vukosavljevič, sta predstavnika Narodno-osvobodilnega odbora pod vodstvom maršala Tita".

Več drugih uglednih angleških časopisov je skoraj na enak način komentiralo o sestavi nove jugoslovanske vlade. Angleški časopis "Reynold News" med drugim pravi: "Rešitev jugoslovanske krize, je direktni rezultat konference v Teheranu, popolnoma v skladu z njenimi določbami izražajoč dejstvo, da je sodelovanje med zavezniki mogoče in tudi plodonosno".

Dokler je posamezno časopisje naklonjeno določbam Atlantskega čarčarja in Teheranske konference odobravalo sporazum med maršalom Titom in dr. Šubašičem, časopisje naklonjeno reakciji, je dvignilo krik prizadevanje si takoj v začetku povzročiti razkol in mržnjo. Eden del tega časopisja paradira z znanim "rdečim strašilom", drugi pa šovinističnimi zvijačami in kraljevskim statutom. Ambasador Fotič, kateri je od leta 1935 služboval reakcionarnim in pro-fašističnim režimom, ni imel kaj drugega dodati, kakor da nova jugoslovanska vlada ne predstavlja Srbov. Fotič ima z ene strani prav. Namreč nova vlada ne predstavlja ozke vele-srbske šovinistične hegemonistične klišeje, marveč vse svobodoljubne in demokratične Srbe Hrvatce, Slovence, Črnogorce, Makedonce itd. Tega pa nikakor ne more razumeti Fotič in njemu podobni.

Nova vlada je sestavljena! Od nje se pričakuje veliko. Dr. Šubašič je pred nekaj dnevi obljubil podati stališče nove vlade. Posamezni ministri so že poklicani na svoja mesta. Sava Kusanovič je naslovil prav lepo pismo pred odhodom svojim prijateljem. Zaobljubil je, da bo delal za stvari narodnih interesov. Ni nam znano ali je odpotoval g. Izidor Cankar, ali pa morda kaj kmalu odpotuje, da prevzame novo dolžnost ministra prosvete v novi vladi. Čestitamo mu na novem položaju in upamo, da z svojo osebnostjo lahko doprinese prav veliko v prid narodnim interesom.

Naše priporočilo bi seveda bilo prvotno, da nova vlada pristopi k čiščenju konzulatskih in ambasadorskih uradov, da odstrani vse one elemente, kateri nimajo zaupanja med ljudstvom in z tem škodujejo tako ugledu nove vlade, kakor tudi narodnemu edinstvu. Na njihova mesta je treba postaviti ljudi, ki bodo imeli ne samo zaupanje vlade, marveč zaupanje jugoslovanskih narodov in ogromne večine tukajšnjih priselencev — ljudi — ki bodo res predstavljali narodni sporazum nove federativne demokratične Jugoslavije.

Podpolkovnik Peter

(Radio govor Prof. Borisa Furlana, na radio postaji BBC v Londonu)

Pred par dnevi sem se v nekem londonskem klubu sestal z britanskim častnikom, visoke, sloke postave, plavih las in modrih oči. Je to stari znanec in prijatelj partizanov, podpolkovnik Peter, kateremu je bil Florijan za tolačca. Večer, ki sva ga preživela skupaj, mi bo ostal v neizbrisnem spominu. Pred mano so vstajale in se vrstile slike, davno zakopane v spominih mladosti. Nanos, Čaven, Ajdovščina, Vipava, Čepovan, Kras tja do tržaškega predmestja. Triglavsko pogorje in Bela Krajina. Ta pokrajina, edinstvena po svoji lepoti v zimi in snegu, v spomladni cvetju; se ob pripovedovanju Petra dopolni z veličastno sliko borečega naroda, naroda v orožju, naroda, ki dan za dnem prinaša vzvišen primer žrtve. Podpolkovnik mi pokazuje fotografije, na katerih prepoznam svoje drage prijatelje, in na posebno izdelani mapi, dobro znani partizanom, mi pokazuje, pot, ki jo je prehodil od Jajca do Primorja. Pripoveduje o Florijanu in generalu Starnetu, katerega ime je postalo širom Slovenije sinom za vitežstvo, pripoveduje o Vilfu, Vidmarju, Mariji, Kraigerju, o edinstvenih svojstvih generala Avšiča, in o to-

likih drugih, ki jih tu ne morem imenovati. Prizor za prizorom se vrsti pred moji očmi. Silvestrova noč na kmetih v Beli Krajini, brezprimerno junaštvo "smrtno čete". Brezmejnja požrtvovalnost istrskih partizanov, bombardiranje Kozašč, akcije posameznih čet, noči v gozdu in partizanske pesmi ob tabornem ognju. Vse se zlije v harmonično veličastno podobo naroda, ki se je zavedel svoje zgodovinske naloge in je odločen, da jo izpolni do kraja.

Moj sobesednik in jaz sva pozabila, da sva na Piccadilly-ju. Prejšnje jutro v ranih urah je podpolkovnik Petera prebudila sirena, ki je oznanjala zračni napad. Še v polsnu se mu je zdelo, da sliši s ceste blizu Piccadillyja znano melodijo: "Kje so meje, pregrade, za slovenske brigade?" Planil je k oknu in videl ranega pesanta, ki si je na poti k delu poživljal partizanske pesmi.

Ob slovenski mi je podpolkovnik Peter podaril partizanski koledarček za leto 1944, z Jakševim lesorezom na platnicah. Dan za dnem motrim ta koledarček v katerem je toliko velikih in slavnih dni slovenske domovine. Vedno znova razmišljam o osnovnem smotru OF. "Za osvobodilno akcijo in aktivizacijo slovenskih množic,

(Iz partizanskega tiska "Naša Beseda" izdala Kulturna skupina X. Ljubljanske udarne brigade).

Na bivšem nemškem otoku, v Kočevju, zboruje sredi vojne vihere slovenski parlament. Zborujejo poslanci raskosane, od sovražnika na smrt obsojene dežele. Ogromna pot od razpada Jugoslavije do danes.

Kdor je kdajkoli videl naš prejšnji parlament v Beogradu in ga primerja z našim sedanjim, se mu jasno pokaže velikanska razlika, že sama zunanja slika skupščinske dvorane govori zase. Prazne stene sokolske dvorane so pod čopiči naših prvih slikarjev dobile v nekaj dneh toplo, prijazno lice. Po zidovih so izpisani citati naših največjih pesnikov in pisateljev: Prešerna, Cankarja, Levstika in dr. Umetniško izdelano podobe prikazujejo našega delovnega človeka v zarji novega življenja. Aktualna gesla spominjajo na tov. Tita in Staljina, na gg. Churchilla in Roosevelta. V enaki pramenih visijo od stropa do tal ozki rdeči prapori. Prostrani oder pregrinja rdeča zavesa, ki se nad njo blesti napis: O. F. Po preprosti klopih posedajo poslanci. Ali kakšni poslanci! Brez frakov in salonskih sukenj, brez cilindrov, kot bi se po starih šegah in navadah za tako svečano priložnost podobilo. Na lehih preprostih ljudi, ki jih je volilo preprosto ljudstvo, se odraža vsa svečanost trenutka. Tu ni videti ne desnice ne levec ne sredine. Zraven delavca sedi tudi zdravnik, zaven skromne kmečke mance pisatelj, pogled starega

očanca advokat. Tu ni razlike med stanovji, izobrazbo, socialno stopnjo.

V dvorani šumi kot v panju. Stari znanci se pozdravljajo, sklepajo se nova znanstva. Tu čuješ glasen razgovor, tam spet možak govori gruči poslušalcev o razmerah v svojem kraju. Vmes vidiš mnogo partizanov, kajti tudi oni so prispevali svoje poslance. Oglašja se partizanska pesem, glase se vzkliki naši vojski in O. F. Vse napeto čaka minute, ko se bo razgrnila zastava in se bo pričelo zborovanje. Pred odrom preizkuša godba svoja godala.

Na dano znamenje dvorana utihne. Godba zaigra "Naprej zastava Slave!" Vsi ljudje vstanejo in strumno pozdravijo s partizanskim pozdravom svojo himno, ki na svobodnih tleh udara skozi zidove zborne dvorane v nočno tišino in oznanja slovenskemu trpinu dan vstajenje iz stoletnega mraka v mlado zoro svobode.

Med glasnimi, navdušenimi vzkliki se zavesa razgrne. Okusno opremljeni oder je okrašen s slikami zvezniških državnikov. V ospredju se vleče rdeče pregrnjena pregrada, za katero so pripravljene sedeži za predstavnike O. F., za delegate AVNOJ-a, vrhovnega štaba in za druge funkcije. Ko zagledajo zborovalci na odru člane Izvršnega Odbora, se utrga v dvorani plaz navdušenja. Poleg na može, ki so prvi povzdignili glas svobode, ki so prestali vse trpljenje dveletnih borb, ki so bili tolkorkrat krivo prikazani in zasmehovani, in ki sedaj stopajo pred narod, ta pogled prev-

zame vse navzoče z občutkom hvaležnosti in moškega ponosa. Odločni obrzi govorijo: Mi smo novi ljudje, ki jih ne teži žalostna politična preteklost, mi bomo svojo narod povedli k končni zmagi, naše čisto srce in neomadeževane roke, mi vsi mu bomo dali boljše in lepšo bodočnost, kakršno si jo je s svojim bojem zaslužil.

V ospredju tepe skromna postava predsednika I. O. S trdim korakom stopi k rdeči pogrnjeni mizi, razgrne po njej svoje papirje in mirno, samozavestno: "Smrt fašizmu! Svoboda narodu!" zagrmí dvorana. Nastopi trenutek napete pozornosti, vse postave se nagnejo naprej, da ne bi preslišale besede. Mirno, jasno tepe predsednikovo govori. Pripoveduje o začetku in razvoju osvobodilne borbe. Prikazuje jo kot povsem razumljiv pojav z vsemi pozitivnimi stranmi, obenem pa ne pozabi tudi prestanega gorja. Polemizira z nesprotniki O. F. Ne, ne polemizira! Hladno in trezno naštevaje njihove ugovore, resno veže njihove trditve v veliko vprašanje, in to tako smelo, da se poslušalec radovedno sprašuje, kako bo neki nanj odgovoril? In odgovori slede, trdi, podprti z dokazi, neovrgljivi. Vodi nas po poti Kalvarije slovenskega človeka z ljubeznivo obravnava njegove sedanje težave, ki mu jih še večja bratovo izdajstvo Spominja se žrtev, ki so doslej padle za svobodo. Izreče jim v imenu vsega naroda večno zahvalo in nesmrtno slavo. Za odrom za govori zbor pretresljivo žalostinko "žrtvam". Vsa dvorana vstane. Pred našim duševnim očesom se razvije do-

lga, dolga procesija cvetoče mladine, mož, deklet, žena in otrok komaj rojenih, ki so vsi žrtvovali svoja življenja. Slava, slava, večna jim slava! Nobeno oko ne ostane suho. Stari borci, vajeni najtrših prizorov, strme z vlažnimi očmi v daljavo. Misel na padle tovariše jim jekleni voljo, stiska jim dlan v maševalno pest. Vse misli se družijo v skupni sklep — nadaljevati borbo, dokler ne bo zadnji sovražnik izgnan iz naše zemlje, dokler ne bo, poslednji zločinec prejel za službene pravice kazni. Po kratkem molku predsednik nadaljuje. Prikazuje sliko bodočega življenja. Poln vedrega optimizma konča svoj govor s trdno vero v končno zmago.

Gromovit plosk se spremeni v ovacije. Vsi čutijo da je govoril njihov človek, ki ni govoril zato, da bi ga ponovno volili za predsednika. Kajti njegov položaj ni združen niti s plačo, niti s kakršnimkoli privilegijem, pač pa je prepoln težkih dolžnosti, skrbi in velike odgovornosti.

Drug za drugim nastopita naslednja govornika, podpredsednik in tajnik I. O. Kot je predsednik prikazal naše gibanje s splošnega, človeškega vidika, tako ta dva podpreta njegova izvajanja z ostrimi, ko jeklo bruhajenimi stavki. Kopicita dokaze o pravilnosti našega boja, gradita mogočno stavbo idejnega sveta osvobodilne borbe. Pamet in razum prevevata njuna referata, vendar brez vsakršnega učnjakarstva in doktrinarstva.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli vsaj bežno označiti vsak govor po sebi. Ugledni in za našo borbo zaslužni zastopniki AVNOJ-a NOV-a, predstavnik angleške vojske pri našem štabu itd. stopnujejo s svojimi govori splošno navdušenje. Oni so videli dokaz širine in veličine naše borbe, ki se razteza daleč preko meja naše ožje domovine po vsej Jugoslaviji v široki zavezniki svet. Naj omenim le še dva govornika. Prvi je voditelj krščanskih socialistov. Njegov govor je kratak in jedrnat, toda v teh skopih besedah je izražena enodušnost in volja slovenskih katoličanov v borbi, njihova privrženost O. F. Drugi je znani slovenski duhovnik, stari partizan Dr. Mikoš. Opisujejo partizansko borbo in duhovnikovo vlogo v njej, se povzpne do viška z izjavo, da so mu pri izvrševanju duhovniškega poklica ravno komunisti največja opora in pomoč, da je partija njegova desna roka. Te besede iz ust katoliškega duhovnika in na tem mestu so najboljši dokaz o popolnem soglasju v vodstvu fronte. Ne veljajo toliko navzočim, kot tistem ubogemu ljudstvu, ki sem ter tja še verjame krivim prerokom, da je vera v nevarnosti. Obenem je to klic ostali slovenski duhovščini, da naj vendar spregleda in stopi na pot, po kateri hodi večina naroda. Mikušev poziv je zbor pravilno razumel. Razžarjenih lic poslanci vsatajajo in burno pritrujejo govorniku.

Slede referati iz področja gospodarstva. S podrobno analizo našega ekonomskega stanja, s predlogi za izboljšanje organizacije javne uprave itd. se gradi bodoča stavba naše samouprave. Zanimivo je gledati, kako brez ceremonij, preprosto zavzemajo v predsedstvo zbora izvoljeni poslanci svoje mesto, s čemer boste največ doprinesli ostvarjenju in uvrščenju svobodne demokratične federativne Jugoslavije do Soče.

Odhajam iz Amerike na novo mesto noseč mnogo dragocenih izkušenj iz vaše velike demokracije in mnogo dragocenih prijateljev, ki ne bodo prekinjena in za katere sem gotov, da bodo nudili pomoč ranjenim in izk-ravelim bratom v delu za obnovo Jugoslavije. Zahvaljujoč se, bratom in sestram širom Amerike in Kanade za topel sprejem, za razumevanje in za pomoč v borbi za zmago naših idealov, ostajam Vaš

Sava N. Kusanovič.

ono, s čemer boste največ doprinesli ostvarjenju in uvrščenju svobodne demokratične federativne Jugoslavije do Soče.

Odhajam iz Amerike na novo mesto noseč mnogo dragocenih izkušenj iz vaše velike demokracije in mnogo dragocenih prijateljev, ki ne bodo prekinjena in za katere sem gotov, da bodo nudili pomoč ranjenim in izk-ravelim bratom v delu za obnovo Jugoslavije. Zahvaljujoč se, bratom in sestram širom Amerike in Kanade za topel sprejem, za razumevanje in za pomoč v borbi za zmago naših idealov, ostajam Vaš

Sava N. Kusanovič.

ta na odru.

Prične se za opazovalce prav za prav najzanimivejši del, ko po kratkem premoru sledi debata o referatih. Kako bodo nastopali poslanci? Ali bo to staroznana družba parlamentarnih kinkarjev in kimovcev? Ali znajo ti ljudje samo vzklikati govornikom, ali pa bodo tudi kaj iz svojega dodali? Sodeč po prijavah govornikov, je med poslanci zelo živahno. In res oglašajo se drug za drugim. Govore o potrebah svojih volilnih okrajev, dajejo nasvete za izboljšanje predvsem gospodarstva, vodstva osvobodilnega boja, čim večje pomoči naši partizanski vojski. Zelo živa in ogorčena je debata o izdajalcih. Vse zahteve soglašajo, da je treba razne garde brezkompromisno likvidirati. Slišati je mnogo pametnih pripomb, videti je, kako se narod živo zanima za življenja vprašanja in kako se zaveda, da je ureditev življenja odvisna, od njega samega, od njegove volje in sposobnosti. V ničemur ni čuti opozicije, ogovarjanja. Vsi prostovoljno podre lokalne potrebe skupni stvari. Okorne, težko izgovorne besede vrejo iz čistih src. Beseda resničnega naroda je zadobila svoje mesto in moč. Uglajena in farizejsko pobarvana parlamentarnost, kjer govoriš eno, misliš drugo in delaš tretje, se je umaknila človeku iz naroda, ki je prišel naravnost iz njive, iz gozda, iz delavnice, iz pisarne. Nekaj posebno značilnih obrazov bo ostalo vsem v globokem spominu.

Ob govorniški mizi stoji sivolas očanec v kmečki nedeljski obleki. S krepko stignjeno pestjo zakliče "Smrt fašizmu." Glas mu je krhek. V raztrganih starih pripoveduje svojo povest, povest tisočev naših ljudi. Fašisti so mu ubili sinove, sam se je z ženo in hčerko skrival v vodnjak in se tako rešil. Iz pomenežnega doma se je zatekel v gozd k svojim prijateljem partizanom. Živel je z njimi, prenašal vse napore ter pomankanja in ni omagal. Bolela je iz izguba družine, bolela uničena domačija, toda še večja bi bila bol, če ne bi dočakal svobodnega dne. "Star sem, dosti gorja sem ukusil, pa se ne udam. Skupaj z vami se bom boril do konca".

K besedi se oglasi čokot mož, zalitih lic, z naočniki. Govori z enakomerno valjočim glasom. To je župnik s Primorskega, ki je pripeljal delegacijo na zbor. Čudi se, kako da toliko govorimo o klerikalcih, liberalcih, belih in plavi gardi. "Pri nas tega ni, pri nas smo vsi eno, ljudstvo in duhovniki, vsi v isti fronti v boju za svobodo. Vsi smo samo Slovenci! Dosti krat sem srečal partizana. Če sem fanta vprašal. Odkod, prijatelj? mi je odgovoril: Izpod grma! Če sem ga vprašal: Kam, prijatelj? je dejal: Pod grm! Tako se pri nas borimo z okupatorjem izza kraških skal in brinovih grmov, ker nimamo gozdov!"

Zgodnja jutranja ura je. Skozi okna sili hlad v dvorano. Nič ne zaspan. V gluhi tišini so vse oči uprte na oder v suho postavo črno oblečene žene. Stara, izmučena, a vendar visoko zdravna in neuklonjiva pripoveduje svojo strašno zgodbo. Imela je devet sinov, šest jih je izgubila. Nekaj jih je padlo med partizani. V njenem pripovedovanju ni solza ne tožbe. Ljubila jih je, brezmejno jih je ljubila, a ni ji žal, da so padli. Če bi mogla, bi jih ponovno rodila in še žrtvovala za svobodo. V njej je vtelesena vsa veličina materinske ljubezni, odpovedi in žrtvovanja. Prestano gorje ji je razorožilo lice, osušilo ustnice, a ni je zlomilo. Vzravnanost stoji pred nami kot večni simbol neusahljive moči večno žive narodove sile. Marsikaj se bo pozabilo, toda njen lik bo živel v spominu poznih rodov.

Vsako zasedanje zaključijo umetniška prireditve gledališke skupine. Z igrami iz naše osvobodilne borbe, re-

Mojim Prijateljem

V enem govoru, katerega sem držal po prihodu v Ameriko sem rekel:

"Prišli smo zato, da v tej veliki zemlji, ki je danes z svojo ogromno močjo nada in zavetiščem vseh, ki se bore za zmago proti Hitlerja — pravilno predstavimo naš problem. V tej veliki zemlji, ki bo jutri odločilna na mirovni konferenci, je potrebno, da bo javno mišljenje točno obveščeno o nas, da ogromne žrtve, ki jih naš narod doprinaša-edinstvene, se lahko reče, v vsem človeštvu ne padejo zastoj radi nespremeti malega sloja in radi nevednosti nekaterih. Tukaj živi preko milijon Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki čutijo zvezo s starim krajem, toda so dobri Amerikanci — in k njim smo prišli, da povemo kako je potrebno radi Jugoslavije, in radi Amerike, da bodo kar najbolj mogoče složni medseboj in kar najbolj mogoče stali za predsednikom Rooseveltom in za ameriškim vojnim naporom.

Ako se vi tukaj sovražite in grizete — tukaj, kjer imate vse pogoje za svobodni razvoj in napredek — služite izolacionizmu in apizerjem v dokaz, da Amerika nima za kaj, da se bori, kako je Evropa vsa v šovinistični mržnji, kako so krivi vojne mali evropski nacionalizmi, in ne Hitler in fašizem, kako se more Amerika izo-

Sava N. Kusanovič

ga sovražniku človeštva, ko je Srbstvo v tako veličastnem odporu in tako križano, kot mogoče nihče v zgodovini. In to križano, ubijano, mrcvarjeno Srbstvo v borbi za svobodo poroča svetu: "Boriti se hočemo za Jugoslavijo, za Balkan, za človečanstvo, Srbi, Hrvati, Slovenci skupaj!"

Ali pest ničvrednežev iz Amerike, deset-dvajdeset nespetnih, zlih, sebičnih, kratkovidnih ljudi med Srbi hoče, da dokaže svetu in domovini, da sovražnik Srbov ni Hitler, temveč Hrvat, da so žrtve, ki so padle, srbsko-hrvatski obračun, in ne žrtve borbe človeštva proti silam zla. Hoteli bi, da pripravijo Srbstvo, da mora stopiti s svoje zgodovinske poti borbe za združenje južnih Slovanov in da sprejmejo odločbe Hitlerjevoga "novega reda", Paveličeve Hrvatske in Nedičeve Srbije.

"Popolnoma je prirodno, da v tej veliki tragediji človeštva, ki ogroža osnovne

Druga konvencija in naše naloge

Timmins — Ker nisem utegnila prej nekaj napisati o drugi konvenciji Zveze, je moja želja topot podati nekoliko mislenja o tem važnem vprašanju kanadskih Slovencev.

Preteklo je leto dni odkar smo se zbrali kanadski Slovenci na prvi Konvenciji Zveze, ter ob tej priložnosti močno podčrtali vprašanje delati na polju narodnega edinstva. Že tedaj se je pokazalo kot edino rešitveno pred zmagom nad sovražnim ali pa porazom svobodoljubnih in demokratičnih sil sveta, da je zmagljivo in da bo končno zmagalo. Današnja seveda kljub neverjetnim "Tomažem" in pa kljub onim silam, ki pripravljajo podlago za tretjo svetovno vojno, je vidno in zmagljivo na vsej črti proti fašizmu in njegovih prikritih in odkritih priručev.

V duhu narodnega edinstva, sloge in bratstva vzajemnosti ravno počivajo načela Zveze Kanadskih Slovencev, kot organizacije, ne glede na spol, versko ali pa politično prepričanje. Vsi, svobodoljubni Slovenci najdejo mesto v tej organizaciji, katera deluje na polju bratskega edinstva med Slovenci, Hrvati in Srbi, ter kanadskim narodom v splošnem. In to je ravno največja potreba pred nami, da vse to razvijamo z našim aktivnim delom in agitacijo za pridobivanje novih članov in članic.

Čitala sem sklepe konvencije kanadskih Južnih Slovanov za pomoč Svobodni Jugoslaviji. Kako imenitno se je slišalo o poročilih naših delegatov od odsekov Zveze, kateri so vezali tisto skromno vejico k skupnemu stebelu kanadskih Južnih Slovanov. Kam pa naj bi bili pogledali kanadski Slovenci, med svojimi slovanskimi brati, ki bo ni bilo jih zastopanih na omenjeni konvenciji? Torej, če bi ne bilo že druge očitnosti pred nami o potrebi take organizacije, nam to pojasni njen celotni smisel. Toda, to ni vse kar je že Zveza storila na polju bratskega edinstva. Ti rezultati so mnogo večji in veličanstvenjši. Prvič v pomaganju vojnih naporov naše nove domovine in drugič v pomaganju našim trpečim bratom in sestram v stari domovini. Naš delež v tem oziru ni zadosten, a je kljub temu hvale vreden. Upati pa je, da bo

konvencija razčistila več zamotanih in nejasnih vprašanj in da bomo potem šli na delo bolj aktivno kakor dozdaj.

Posebno me Slovenke, matere in dekleta, bi morale veliko več prispevati na tem polju dela. Posnemati bi morale naše sestre v Windsorju, kakor je opisala rojakinja K. Crnek, blagajnica krožka demokratičnih žena. Zdaj je na dnevnem redu zbiranje pomoči za stari kraj. Del tega dela bi moral spadati na nas. V vsaki naselbini treba organizirati krožke žena, kateri bi skrbeli, da je zbrana obleka čedno urejena, da je perilo oprano in očiščeno, pa tudi da se od časa do časa naredi zbirka obleke med sorojaki in našimi priseljenici v splošnem.

Če vsaj delno bodimo spomin na naše sestre v starem kraju, ni dvoma, da bomo opazile in si razodele ogromno trpljenje in stradanje. Toda enako pri tem bomo opazile njihovo neprimerno vztrajnost. Kako pod rizičnimi okoliščinami zbirajo denar, obleko, hrano in nešteto stvari za pomoč narodni osvobodilni vojski. Ljudstvo pa od svojih ust odtrga tudi poslednji drobec kruha, ter ga daje vprid narodnemu osvobojevanju. Torej ta duh sočustvovanja bi moral napolniti naša srca in nas zdramiti k splošni aktivnosti.

Margareta Slak.

Članstvu Zveze v Sudbury

Na redni seji tukajšnega odseka Zveze, ki se je vršila zadnje nedelje dne 30. julija, je sklenjeno, da se skliče pred-konvenčno sejo dne 13. avgusta, na kateri bomo razpravljali stvari ki se tičejo konvencije, namreč Zveze in njenega bodočega delovanja.

Seja se bo vršila v prostoru 322 Bessie St. ob drugi uri popoldan in glavna točka dnevnega reda je Konvencija Zveze Kanadskih Slovencev.

Vabljeni ste vsi člani in članice, kakor tudi drugi rojaki in rojakinje, da prisostvujete tej seji.

Ne pozabite v nedeljo dne 13. avgusta!
Izvrševalni Odbor.

SLOVENSKI PARLAMENT

(Z 2 strani)
citacijami, petjem narodnih in partizanskih pesmi so ragibali vso dvorano. Kljub dolгим debatam in jutranji uri poslanci živo sledijo spodu. Ob koncu zaigra godba "Hej Slovani". Vsa dvorana stoji poje. Z vzkliki O. F., Titu, Staljinu, Rdeči vojski in zaveznikom se zborovanje zaključuje. Med važnejšimi sadovi tega zborovanja je ponovna izvolitev vseh dosedanjih članov. I. O., poslancev za Avno članov plenuma in odbornikov vsled doslej izdajnih odlokov O. F. Zborovanje prvih, na osvobojevanje ozemlju izvolje-

nih poslancev je zgodovinskega pomena. Z njim je O. F. položila temelj naši politični neodvisnosti in storila morda prva med jugoslovanskimi narodi odločen korak k zgraditvi federativne Jugoslavije. Ni le slučaj, da je bil ta zbor prav v Kočevju, v bivšem nemškem gnezdu, ki se je kot trn zadiral v naše narodno telo. Prav v tej nemški trdnjavi, simbolu našega tisočletnega suženjstva, je spregovoril suvereni slovenski narod. Tu je stopil na veliki politični oder in oživel Cankarjeve besede: Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar!

OPOROKA

Tovariši izkoplajte mi grob sredi gozda, sredi zlatega polja, požganih domov. Počival bi rad tam, kjer sem se boril, le tu rad slatkosti bi spanja užil.

Vihar ki danes divja z vso silo, bo kmalu utihnil. Tedaj se bo, bratje, glasilo: Na delo zdaj vsi, ki prestali ste boj! Na delo! Na delo zdaj narod ti moj!

Dom nov si zgradimo zdaj vsi, iz trpljenja, krvi, iz naših kosti. Naj zraste nam dom poln obetov, dom dela in delavcev, kmetov.

Tovariši, če to željo nam boste spoznili, da dom naš bo stal i ob Muri i Zili, od Soče do Urala in Sibirskih step, moj početek lahak bo in nad vse lep.

Stenjkja.

Trd bodi, neizprosni, mož jaklen, kadar braniš je časti in pravde narodu in jeziku svojemu!

France Levstik

Poslovilno pismo od mojega brata

Timmins — Odkar so nam naznanili iz urada za vojne zadeve, da je naš preljubi brat Janez Smrke padel neke v Sredozemlju, se kaj pogostoma spominjam njegovih tolažilnih besed, ki jih je vedno imel za vsakega. Zdi se mi, kakor da zvenijo okrog mene in da se pripravim poiščem njegovo poslovilno pismo. Koliko krat ga sem že prebrala... toda vsakopet se pri mojem srcu bolj in bolj globoko zasadi neumrljivi spomin na njega. Prvič zato, ker ni bil samo po krvi in sorodstvu krvni brat, marveč zaveden in nadvse vdan za stvari, za katere se bori ljudstvo v splošnem v svetu. In drugič po svoji miroljubni naravi, vedno vselelega ponašanja, ni poznal strahu in je bil vedno naklonjen storiti nekaj za prid delavskim in narodnim interesom.

Spominjam se v začetku vojne so govorili posamezniki rekoč: "Sedaj naj pokažejo kaj je njihovo geslo (misleč na vnete delavske boritelje). V vojsko naj gre do!" Take besede so bile bolj izzivalnega pomena kakor pa v resnici pomena globoko zavesti posameznih narodnih bojevnikov. Ne samo moj brat, mnogi so v resnici zgrabili za orožje in so šli krvniku nasproti, pod ceno dragocenega življenja. "Življenje ali smrt, je bilo njihovo geslo!" In ono je globoko zasajeno v milijone src narodnih bojevnikov širom sveta, zlasti pa naši priljubljeni rojstni domovini. Njihova borba napreduje in živi — živela bo in napredovala dokler ne bo premagana fašistična zverina.

Na žal temu dobimo ljudi, ki pravijo, da ni treba denarne pomoči za stari kraj. Po vojni bomo poiskali brata, sestro, staro mater in očeta, je mnenje takih. Tak človek nima za nas toplega pogleda, jezno koraka mimo nas in pogled mu je uprt v tla. Dostikrat bi rada vprašala: "Priatelj to ni plemenito. Zakaj zaničevati ljudi; zakaj obrekovati in še ducat pikirih besed na mesto kupiti nekaj, darovati in pomagati. Saj je to dobrodelna zadeva, dana vsakemu posamezniku na voljo. Nihče ni primoran dati, toda nihče pa rad ne sliši natočevanja čez to ali ono.

Nekoč me je eden vprašal: "Kaj Tvoja hčerka nič več ne slavi Mihajloviča (!)?" Odgovorila sem, da ni več za nas! Vsakemu je dobro znano, da ga je narod v starem kraju obsodil in kot tak ni vreden otročje slave. Mi nočemo narodnih izdajalcev, pa naj bo še tako sveta ali pa slavna njihova preteklost. Ali ni zadosti krvlilitja ravno radi narodnih izdajalcev ne samo v vojni, marveč tudi radi tega, da so bili na krmilu pred vojno? Ali ni nekaj strašnega kaj počenajo z našimi dekletji, nedolžnimi otroci in ljudstvom v splošnem? Ali to ne zadostuje za predramitev? Da — bratje in sestre, predramite se moramo zdaj spričo teh očitnih dejstev; s pričo onih junakov, ki smo jih poznali in ki so položili svoja mlada življenja na oltar svobode, poštenosti in pravice.

Dostikrat sem že tudi slišala od naših žena, ki pravijo: "Rajši čitam kak 'Roman', kot pa kakšne strahote. Preveč grozno je! 'Morda pa tudi izmišljeno'. Pa kaj si čem, glavno je da sem v Kanadi. Imam še za jesti in obleke imam, jast nemočem pomagati." Tako mnenje je podobno pravljici od grajske hčerke, ki je v nasmehom na ustnicah gledala iz skale, "kako so zverji trgale kmete enega za drugim. Skala se je potem utrgala, pa so še njo zverji raztrgale." K vsemu temu se še zmiraj čuje en in isti glas, to je propaganda in bedarija. Kam ste pa v šolo hodili? Ali ste študirali škrice? Ko pa ta pride bomo rekli, mi smo le

navadni kmeti! In tako se ognemo vsemu takemu nepremišljenemu prigovoru in natočevanju. Z lažjo in po ovinkih nemaroma dati življenja milijonom padlih vojakov! Iz njih žari resnica, sestavlja se povest in sami postajajo neumrljiva povest.

Ali je res vse laž kar pišejo? Ali je laž, kar piše Edinost, Novosti, Glas Naroda, Timmins Press itd? Kaj pa Adamič? Zopet dela? Pa Ana Krasna, je vzela še večje delo, Zveza Kanadskih Slovencev in druge narodnostni. Ne — ne — prijatelji! Narodni boj, je boj za narod. V tem boju zmaga je samo vdanost, požrtvovalnost, pripravljenost založiti tudi življenje če je potrebno v borbi proti krutih in tiranskim vničevalcem — v borbi proti fašizmu in vsih onih, ki podpirajo zatiranje naroda. Mi ne bomo posnemali pravilice grajske hčerke. Ne moremo gledati mirnega srca, kako drugi umirajo, kako polagajo svoja življenja za svobodo in pravico! Vest nas nadleguje in nam veleva: "brat in sestra, zdaj je čas, zdrami se iz tmine in stopi v polni zavesti svojega naroda na plan, tam kjer so tisoči Tebi enakih! Tam je Tvoje mesto; tam se rešujejo velike stvari, za Tebe, za narod za bodoča pokolenja!"

Napisala sem teh par vrstic v spomin mojemu bratu Janezu! Tudi jaz iz dna srca sovražim zatiralce svobode! Sovražnim obrekovalce, ki se strinjajo z temo in mrakom fašizma! Sovražim one, ki so pobijali naše brate in sestre v stari domovini! In zato kličem: Smrt fašizmu, kjer koli se nahaja!"

Tebi dragi brat in tisočim narodnih bojevnikov, bomo pa spletali vence v Narodnem duhu in jih bomo pokladali na Vaše grobove z pomočjo naše neustrašene mladine!

Ana Starič.

Pismo od brata, datirano 25. januarja 1943, glasi:

Draga sestra!

Danes sem prečital Tvoje pismo. Vem da ste radovedni, kje se nahajam. Iz raznih razlogov Vam nisem mogel pisati prej. Zaenkrat nisem imel stalnega bivanja in drugo pa, bil sem zelo zaposlen z učenjem in vežbanjem. To je končno vzrok da sem moral vse drugo odložiti, da se več naučim, da mi bo dobro došlo za v pričakovani čas. Tu se bom nahajal morda še za nekaj časa in potem gremo naprej.

Torej oprostite, ko Ti nisem pisal in tudi najbrž da ne bom za daljšo dobo, ker bo zagotovo razne težkoče, toda glavno je pa, da pridem do cilja, kamor so moje želje. Ne prizadeni si večjih občutkov ako ne boš slišala od mene za dalj časa. Na milijone naših bratov in sester, je v današnjem boju vsak dan, ki se hrabro bore proti zverem fašizmu. Ako se jaz več ne povrnem, zgubila boš še enega brata od tisočev, kateri so že slavno padli v boju proti sovražniku, ljudskega bitja.

Živeti za svobodo ali pa pasti v boju za svobodo, to mora biti naše geslo, dokler ne bo v nič en zverinski fašizem!

Pišei, da Milan večkrat piše. Mislim da se je že privadil malo. Jaz mu že dolgo nisem pisal. Prav žal mi je. Kadar mu boste pisali, ga pustim pozdravit, pa naj oprostosti ker mu nisem toliko časa pisal. Imam še dosti opravka v teh par dneh. Jast sem zdrav in prav zadovoljen, isto tudi Vam želim. Pozdravi Joe, Ida in vse domače in prijatelje. To pismo je samo za Vas. Ako te kateri vpraša povej mu, da sem se zmiraj tu in mogoče da bom kmalu odpotoval, a vendar ne vem zagotovo kdaj. Torej sprejmite mnogo pozdravov. Ostajam Vaš. John.

PISMA ZASTOPNIKOV IN NAROČNIKOV

Port Arthur — Cenjeni rojaki! Prilagam denarno nakaznico v znesku tri dolarja, na račun ponovne naročnine in vas prosim, da mi spremenite dosedanj naslov. Z razrednim pozdravom. John Kobetič.

Timmins — Cenjeni urednik! Tukaj pošiljam denarno nakaznico v znesku devet dolarjev za tri ponovne naročnine. Tukaj imamo dež skoraj vsake dve uri in tudi z drugim delom smo precej obloženi, največ z prireditvijo piknikov itd. To ste začasno oviri glede zbiranju ponovnih naročnin, toda upamo doseči v tem oziru kar največ mogoče.

M. Slak.

Chaput Hughes — Cenjeno uredništvo Edinosti! Priloženo vam pošiljam devet dolarjev za tri ponovne naročnine. Z rojaškim pozdravom. Tony Lavrič.

Port Arthur — Cenjeno uredništvo Edinosti! Priloženo vam pošiljam 18 dolarjev za šest ponovnih naročnin. Nekoliko naročnikov je spremenilo dosedanj naslov in vas prosim, da jim pošiljate list na novi naslov. Tukaj sem precej zaposleni z prirejanjem piknikov in tudi drugače zbiramo pomoč. Pozdrav! Vera Marohnič.

Geraldton — Priloženo pismo vam pošiljam devet dolarjev za tri ponovne naročnine. Malo sem zakasnila s pobiranjem poteklih naročnin, toda nadejam se zbrati več in poslati z drugo pošiljko. Več naročnikov se je preselilo od tu in upam da bodo pravočasno ponovili naročnino. Naznanim tudi, da je minulega tedna v tukajšnjem rudniku se ponesrečil rojak Matt Butala. Pobit je na nogi in se nahaja zdaj v bolni-

ci. Kakor znano ima precej prijateljev in znancev v Kanadi. Bil je tudi delegat na konvenciji Južnih Slovanov v Torontu. Tukajšni rojaki in rojakinje mu želimo da čimprej okreva in se povrne zopet med nas!

Ela Garbas.

Port Arthur — Tukaj prilagam osem ponovljenih naročnin in štiri dolarja za tiskovni sklad listu, katere so priložili, Tony Jerše dva in J. Kambič dva dolarja. Torej skupno vam pošiljam vsoto \$28.00. Iskrene pozdrave. Tony Cimprič.

HIROHITJU NE UGAJA

Hitler in Hirohiti sta se podala v tekmo. Hitler je imel nekoliko daljši korak in bi pri tem bil hitrejši. Hirohiti... da se izvleče iz neljubnega položaja naposled pravi: "Sele sedaj se zavedam vašo Ekselencija, da ste vi Nemci precej dobri tekači. Namreč teka te bolj hitro kakor mi Japonci, ker imate daljši noge..."

NOVO NEMSKO OROŽJE

Precej škode delajo robotni aeroplani. Nemci pošiljajo robotne aeroplane proti Angliji, večših v manjšem in večših večjem številu. Toda poleg robotnih aeroplanov, Nemci so iznajdli novo orožje in ga vporablja zdaj v Normandiji in Poljski in sovjetsko-baltiških republikah. Namreč vihrajo z belim robčkom...

NA STRAŽI

Mladi nabornik je bil odrejen za stražo. Ko je dobil tajni znak, se je napolni na svoje mesto nedaleč sovražnih zakopov. Kar naenkrat zasliši neki šum v bližini in zavpije: "Stoj!" Odgovor je bil: "Was!" Ti hudič pa res nisi naš in je sprožil...

Iz urada Zveze Kanadskih Slovencev

Kakor smo zadnjič poročali o preložitvi druge redne konvencije Zveze, se je več odsekov zdaj priglasilo in naznanilo izvolitev delegatov. Tako naprimer poroča tajnik odseka iz Timminsa in pravi: "Izvolili smo za delegata Toneta Slak, morda pa prideta poleg tega Martin Bayuk kot glavni organizator in Margareta Slak, kot prvi podpredsednik Zveze."

Iz Windsorja tajnik poroča: Za delegata sta izvoljena Joe Scmaltz in Marko Ferderber, za gotovo pa pride gl. predsednik Joe Miketič. Iz Sudbury pride Joe Lesar, Port Arthurja Tony Cimprič in odsek v Torontu je tudi izvolil svoje delegate za drugo redno konvencijo Zveze. Iz St. Catharines jih pride več skupaj, najbrž da je izvoljen delegat od odseka v Kirkland Lake.

Iz Norande nam poroča tajnik odseka, da je članstvo mnenja da se radi večjih stroškov ne pošlje delegata. Približno istega mnenja je članstvo iz Geraldtona, dokler od odseka iz Montreala nismo dobili poročila o izvolitvi delegatov.

Izvršni Odbor Zveze je vsekakor mnenja, da ne glede na stroške iz teh bližnjih naselbin, odseki bi morali poslati svoje delegate na konvencijo. Priporočljivo je,

da recimo če kdo od članov za ta čas dobi svoje počitnice, se ga lahko imenuje za delegata in se z tem zmanjšajo stroški. Obenem pa manjša zabava bo tudi prinesla toliko, kolikor je potrebno recimo za vozni listek. Vse kar je potrebno je to, da pri tem pokažemo vsaj nekoliko požrtvovalnosti, namreč Zveza ne plača dnevnice ne delegatom kakor tudi ne glavnim odbornikom, ker ni dobičkanosna ustanova, ampak narodna ustanova in je njen dohodek izključno članarina.

Po določbah pravil konvencija se vrši vsako leto, toda ta odlok se tudi lahko spreмени, da se konvencija vrši recimo vsake dve leti in napram potrebi tudi večkrat. Ta odlok pride seveda na razpravo na konvenciji, kakor tudi več drugih stvari, ki so vezane z delom Zveze kot celote in odsekov posebej. Toda, če pa pomislimo da je to naša redna konvencija tedaj moramo podvzeti vse kar zmoremo, da je zastopana z strani odsekov.

Ne odlajšamo do zadnjega trenutka, marveč za času pripravimo vse potrebno, da bodo res odseki Zveze zastopani na konvenciji. Z tem bomo pospešilo celotno delovanje Zveze za njen bodoči razvoj.

Ludvik Troha, gl. tajnik.

Storite svojo dolžnost napram svojemu listu

Hudson, Ont. — Cenjeno uredništvo prosim za malo prostora v tem našem priljubljenem listu Edinost. Namreč z dne 15. julija, to je ravno ob njegovi obletnici mi je potekla naročnina. Dolžnost me veže napram listu, ki odločno zagovarja narodne in delavske interese, da jo pravočasno ponovim. Zato vam v pismu prilagam dva dolarja, za ponovitev naročnine za nadaljno leto dni (Op: Naročnina je zvišana z dne 31. marca t. l. na tri dolarja za eno leto in \$1.75 za pol leta, ured). Obenem je pa moja želja z tem opomniti tudi druge rojake, ki vem, da jim je že dalj časa potekla naročnina, da bi jo ponovili pravočasno in z tem prihranili nepotrebnih izdatkov.

Morda bo kdo rekel, češ, da je naročnina visoka za tednik, ali pa da je naročen na drugi list, čitam angleške časopise itd. Rojaki in rojakinje! Ni edino leževje v tem, da si naročen na časopis ne glede kaj piše in kakšne interese zastopa. Moramo si biti vsaj toliko na jasnem, da razlikujemo pisavo v duhu narodnih in delavskih interesov, ali pa pisavo, ki je zgolj radi trgovine in biznisa. Da — časopisov je veliko, tudi dopisnikov raznih, toda če vržemo vsaj trenutno spomin na preteklost in pa zadevah borbe naših bra-

Nastopil je tudi čas, da se spomnemo onih v starem kraju, kateri prelivajo svojo kri za boljše in srečnejše življenje. Njim je potrebna pomoč in jo lahko tudi izkažemo tembolj, če smo složni in organizirani. Torej potrebna nam je organizacija po vzorcu Zveze Kanadskih Slovencev, ki deluje na tej podlagi. Namreč deluje na polju bratske sloge in edinstva med nami samimi, kakor tudi z drugimi narodnim skupinami, posebno Hrvati in Srbi. Ako je kdaj koli obstojala potreba za edinstvo, obstoja danes. Zato izkoristimo vse kar je v naši moči, da ohranimo med sabo dober in bratski sporazum, kajti edino v tem dosežemo uspeh za naše potrebe in potrebe pomoči v vsih ozirih za zmago nad fašizmom.

ZA POMOČ JUGOSLAVIJI \$50.000

Toronto — Izvršni Odbor Sveta zedinjenih kanadskih južnih Slovanov, je naznanil, da je poslal denarno nakaznico za \$50.000 ministru za vojne potrebe generalu La Fleche, napram dogovoru za nakupitev potrebnih medicinskih potrebščin narodom in Narodno-osvobodilni vojski Jugoslavije.

Medecinske potrebščine morajo biti odposlane v pristaniščno bazo Narodno-osvobodilne vojske maršala Tita, v Italiji.

Omenjeni odbor se priskrbno zahvaljuje vsem posameznikom, organizacijskim in društvenim odsekom, kateri so priskočili takoj na pomoč z denarjem in omogočili da bo prva pošiljka nadvse potrebnih stvari poslana v kratkem v Jugoslavijo. Kakor odbor, tako tudi njegove podružnice, ter vsi oni, kateri podpirajo gibanje združenih kanadskih južnih Slovanov, so lahko ponosni, da je ravno nam bila dodeljena čast odposlati prvo pomoč iz prekomorskih krajev našim bratom in sestram.

Obenem naznanjam da sem se moral radi zdravja zopet podati na godno delo, namreč delal sem prej v Levack rudniku, kot je že znano vsaj mojim prijateljem. Moral sem se pa preseliti od tam radi zdravja in zdaj delam tukaj na godzni kempi, Hudson, Ont. Zdravje je poglavito pri človeku, posebno pa mi delavci bi se morali tega zavedati in si skušati ohraniti zdravje. To si bomo pa ohranili edino pod boljšimi delavskimi pogoji z pomočjo delavskih unij. Zato postanimo zvesti bojevniki za delavske pravice.

Naj živi naša slavna partizanska armada in njen veliki vodja maršal Tito! Naj živi edinstvo vsih narodov v borbi proti fašizmu!

F. Nemančič.

Slovinci iz Hamiltona in okolice prirede veliki piknik v nedeljo dne 13. avgusta na dobro znanem prostoru v Fruitland, nedaleč Hamiltona. Čisti dobiček piknika gre za pomoč našim trpečim bratom in sestram v stari domovini.

Vsled tega uljudno vabimo vse Slovence, Hrvate in Srbe, da nas omenjenega dne posejete in z tem pomagajo k skupnemu uspehu. Zberimo se skupno ta dan v znak bratske solidarnosti in sodelovanja v borbi proti fašizmu.

Prireditveni Odbor

Veliki piknik v Hamiltonu

Slovenska mladina v Kirkland Lake vabi

Mladinski odelek št. 1. V. P. Z. Bled skupno z mladinskimi pevskim zborom "Triglav", priredi piknik v nedeljo dne 6 avgusta, na zemljišču na koncu Main St. Začetek ob 1 uri popoldne.

Radi tega naprošamo vse in predvsem pa naše starše in ostalo mladež, da nas pride te omenjeni dan bolj od bližje pogledati. Tako se boste na svoje lastne oči prepričali, kdo izmed nas je, odnosno, bo najboljši v tekmah, kot je skok v višino, skok daljavo, štafetni tek, tek na daljavo. Seveda bomo imeli priliko videti, kdo izmed nas bo najhitrejši, najspretnjši, da pomoli strnjeno pest pod nos svojemu nasprotniku.

A, nekaj izvenrednega pa bodejo pokazala naša mlada dekleta. Kaj pa bo tajsnejša? No, ne, tega ne damo še na veliki zvon. A najboljša bo, da nas na omenjeni dan osebno posetite.

Ko bo enkrat slavnost pri kraju, bomo pa z vami skup-

Poraz okupatorjev pri Metliki in Žumberku

(Iz 1 strani)
do Sanskog Mosta iz Ljubije. Sovražnik dobavlja ojačanja in se srđito upira v protinapadih. V Srbiji 21-ta srbska divizija pod poveljstvom Miloje Milojevića, se je posebno odlikovala zadnjih pet dni borbe pri Kopaoniku. Četniki in Nedicevi so izgubili nad 800 mrtvih, ranjenih in vjetih.

V Črnigori, Sandžaku in Slavoniji, nadaljujejo se ljute bitke proti SS sovražnim edinic 181-te nemške divizije.

Poljski panovi v zmedi

Moskva — Sovjetska časnikarska agencija "Tass" odgovarja na razne komentare inozemskega časopisja glede potovanja premiera poljske begunske vlade Mikolajčika, kateri se točasno nahaja v Moskvi z namenom da pregovarja z voditelji Sovjetske Unije o sovjetsko-poljskem sporu in vzpostavitvi medsebojnih odnosov. Tass v svojem članku med drugim pravi: "Diplomatični krogi menda imajo dober razlog, ko napovedujejo, da premier poljske begunske vlade, zamudil avtobus."

Poljska panščina skuša popraviti svoje napake sedaj, ko je na osvobodjenem ozemlju ustanovljen odbor narodnega osvobodjenja, kateri deluje v dobrem sporazumu z vojaškimi oblastmi Rdeče Armade in ima za cilj po skončani vojni potom svobodnih volitev izvoliti vlado, kakršno narod želi. To pa kakor razvidno in precej po vzorcu bivših jugoslovanskih begunskih krogov v Londonu in Kairu, ni vseh tudi poljski panščini, vedoč, da ko bo narod odločal, je njen položaj postal brezumen in se radi tega zaletava zdaj na ta in zdaj na ona vrata v diplomatskih ozirih, dasi ne predstavlja narodnih želja niti simpatij.

KUPON ZA SPREMEMBO NASLOVA:

Naročnik, kadar se preselite in spremenite svoj naslov, ali vam je pa potekla naročnina, izrežite in spolnite spodnji kupon:

Ime: .....

Ulica, hš. št. ali poštni predal .....

Mesto: ..... Prov. .... Drž. ....

NOVI NASLOV:

Ime in preimek: .....

Ulica, hš. št. ali poštni predal .....

Mesto: ..... Prov. .... Drž. ....

Pošljite z spremembo naslova ali pa ponovite naroč.

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto, Ont.

no zapeli tisto našo: "Oh zdaj gremo, oh zdaj gremo, nazaj še . . . ? Na svidenje vam kliče: "Na plan — na dan!" Slovenska Mladina

Dejstva ne obljube pravi delavski poslanec

Fort William — Tukaj je govoril zadnjega tedna delavski poslanec provincialne zbornice za Ontario. V svojem govoru je obožljivo provincialno vlado premiera Col. Drew, kateri je v pred volivni kampanji podal 22 točk svojega programa za izboljšanje raznih zadev v provinciji. Preteklo pa je že skoraj leto dni, da niti ena od prej obljubljenih točk ni izpolnjena, tembolj tudi dotaknjena ni, je povdaril delavski poslanec A. A. MacLeod.

V volivni kampanji lanskega leta konservativna stranka, katera je dobila komaj polovico poslanskih sedežev in drugo polovico tvore razun dveh delavskih in liberalnih poslancev, CCF., je bilo precej lepih obljub za ljudstvo. Konservativci so zvrčali krivdo za nered v industriji, nezadostni zaslužek delavcev, na prejšnje liberalne krmilce, CCF., je pa nepovedovala brezpogojno sozizalizacijo vseprek. Leto dni po volitvah kakor pri enih tako tudi pri drugih, obljube so zopet ostale obljube. To je pa najbolj očiten opomin volilcem predno od dajo svoj glas v sedanjih volitvah v Quebec in Alberta provinciji.

Uspešen piknik v Port Arthurju

Port Arthur — Tukajšnji tri bratski odseki Zvez Kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov, so priredili v pričetku julija, namreč dne 9. julija skupni izlet. Vremenjak nam je bil zelo naklonjen za ta dan in je tako bil tudi večji uspeh. Izleta se je vdeležilo veliko število naših priseljencev iz tega mesta, kakor tudi okolice.

Jedače, pijače in sladoleđa, tudi ni manjkalo. Na raznju pečeni koštruni su bili rjal glad na želodec. Medtem v tekmi za udarnice piknika, ste bile Darinka Zatkovič, katera je dobila 30-127 in pa Danica Papič, ki je dobila 23.870 glasov. Zmagala je seveda Darinka Zatkovič! Za njihovo požrtvovalno delo in tudi onim, ki so pomagali denarno, da ste zbrale gornjo vsoto, se z strani treh bratskih Zvez prav lepo zahvalimo.

Čisti dohodek izleta je znašal \$696.15, od te vsote izdatki so znašali \$133.75. Skupna vsota torej znaša čistega dohodka \$562.40 centov.

Tem potom se zahvaljujemo vsem udeležencem, kakor tudi onim, ki so delali in denarno pomagali, da se zbralo gornjo vsoto. Hvala vsem! T. Starčič.

O čemu naj raspravlja druga konvencija Zveze

Sudbury — Vsako zborovanje in celo redna seja organizacije, si postavi gotove naloge, ki jih hoče izvršiti, spolniti ali pa preobličiti za večji uspeh. Izvršiti gotove naloge pomeni, izvršiti nujne zadeve, ki jih ni mogoče odložiti za daljšo dobo, spolniti ali preobličiti, pomeni ravno to kar pripravljamo za našo konvencijo, namreč kar se nam zdi da je v zadnjem letu obstojalo kot pomankljivost bodisi vsled nerazumevanja ali pa premalok akcijske vzpodbude k celotnemu delu.

Zato po mojem mnenju konvencija naj bi raspravljala in razmotrivala poleg tega obsega našega doseganega dela na polju edinstva med kanadskimi Slovenci in drugimi narodnimi skupinami vred z kanadskim narodom kot celoto, kako velik je bil naš delež in če ni bilo nedostatkov še za večji uspeh.

Za primer naj navedem naš odsek v Sudbury, ki je za časa šestega vojnega posojila prednjačil po odstotkih med drugimi narodnimi skupinami. Ko smo pa pregledali do cela naše možnosti, smo prišli do zaključka, da bi bil naš delež lahko tudi večji, če bi bili edinstveni in razumeli potrebo vojnega posojila. Kako je bilo po drugih naselbinah, bodo poročila pokazala na konvenciji, toda povsem logično je, da mi nemoremo in tudi bi ne smeli ločiti celotno delovanje Zveze kot organizacije kanadskih Slovencev, od splošnih nalog kanadskega naroda. Vsled tega se moramo pozabaviti v konvenciji in pripraviti bodoči načrt našega dela, ki nas bo tesno vezal z vsimi problemi kanadskega naroda, kot prosvetne in kulturne ustanove Zveze Kanadskih Slovencev.

Na polju edinstva je naša glavna in prvotna naloga ne samo dokler traja vojna, marveč tudi po skončani vojni, bo edinstvo ljudstva rešitveno vprašanje za marsikatero zadevo v deželi in tudi izven nje. Če je bilo edinstvo največja podlaga za oboroženo zavezništvo v borbi proti fašizmu, tedaj nedvomno da postane podlaga za

Srčna kap ga je zadela

S. S. Merie — Tukaj je preminil rojak J. Moraj, slovenski delavec, kateri je bil več let vposlen pri Crom Mill Co: Dne 23. julija se je raznesla nenadoma vest o smrti omenjenega, kateri se je odpravil na delo kot navadno, kjer ga je pa zadela srčna kap v tovarni.

Njegova sorojarka J. Muretič in Matt Kralj, sta v sporazumu z kompanijo in pomočjo priseljencev v Sault Ste Marie, poskrbela da je pokojni J. Moraj bil primeren pokopan in spremljen na pokopališču.

Zahvaljujoč se vsem darovalcem ki so prispevali za vence in nama drugače pomagali za pogreb, se osebnopodpisana zahvaljujeva. Tebi pa dragi rojak J. Moraj naj bo lahka kanadska gruda.

J. Muretič in M. Kralj.

VABILO NA PIKNIK

Kateraga priredi odsek Zveze Kanadskih Slovencev v St. Catharines v nedeljo dne 13. avgusta v senčnem gozdiču, pri dobro znanih rojakih Plut in Kump. To je naš prvi piknik, kateraga priredi omenjeni odsek. Začetek ob 2 uri popoldne. V slučaju slabega vremena se piknik vrši prihodnje nedeljo, namreč dne 20. avgusta.

Vabljeni so vsi Slovenci, kakor tudi Hrvati in drugi Slovani, da se vdeležijo piknika omenjenega dne. Za prihrizek, kakor tudi suha grla, seveda ne bo manjkalo, poleg tega bo pa izvrstna godba in druge zabave.

Pridite rojaki od blizu in daleč, da se skupno zabavamo v prosti naravi z tem podpirajmo naš narodni napredek.

Prireditveni Odbor:

rekonstrukcijo pvojnega sveta seveda pod novimi pogoji in novimi perspektivami. Kakršno koli gibanje ali pokret, ki se odtuja od nečel zavezniškega sporazuma v Teheranu, vodi v nasprotno tabore proti narodnih, ljudskih in proti delavskih interesih. Poleg tega in ki je vsaj za nas radi narodne pripadnosti tem važnejše, vodi proti interesom narodnega in ekonomskega osvobodjenja naših bratov in sester v starem kraju. Zato je na svojem mestu delati na polju narodnega edinstva, vzgajati ga in ga proširjevati do najvišje stopnje, dokler se ne ostvarijo resnični cilji zavezniškega sporazuma v Teheranu, ki so pa obenem cilji krvave in neprimerne borbe ljudstva v Jugoslaviji in Evropi v splošnem.

Zatem seveda pride na vrsto naš dosežani napredek v članstvu. Ali smo res uspeli včlaniti vse, kar se je dalo, ali je še neobdelanega polja med kanadskimi Slovenci? Kakšni so vzroki bodisi v našem delu, nastupu in propagandno? Ali so naše

KRATEK OPOMIN ZA KONVENCIJO

Toronto — Kakor k vsakemu delu ravno tako se moramo tudi pripraviti k drugi redni konvenciji Zveze Kanadskih Slovencev, katera se vrši kot znano dne 19 in 20. avgusta v Torontu.

Na zadnji konvenciji smo začeli delo in ga tudi v mislih zaključili z vednostjo, da je samo začasno. In to začasno delo je imelo skoraj neverjetno velik uspeh. S tem pa ni še rečeno, da je spolnjen in dodelano. Kajti ako bi bilo popolno bi nam ne bilo treba sklicevati drugo

Članstvu Zveze v Torontu

Redna seja odseka Zveze Kanadskih Slovencev se vrši kot navadno vsako prvo nedeljo v mesecu. Prihodnja seja se vrši v nedeljo dne 6. avgusta v prostorih Community Hall, 386 Ontario St.

Pričetek ob 1 uri pop. Radi zelo važnih zadev v zvezi z prihodnjo konvencijo, pozivljamo vse člane in članice, kakor tudi nečlane, da prisostvujejo seji. Na dnevnem radu bodo vprašanja o pravih Zveze, ter njenem celotnem delovanju. Zato bi ne smel niti en član ali članica izostati, ampak se vdeležiti seje in tudi diskusije.

Izvršni Odbor.
SMRTNA NESREKA V RUDNIKU

Mercol, Alta. — Dne 17. julija je tukaj podlegel smrtni nesreči Josip Jagar, dolgoletni član delavskega pokreta in zvest sodruknik delavskega tiska. Pokopan je v Edison Alta.

Istega dne je pa srčna kap zadela soprogo Dragutina Pupiča, Mrs. Manija Pupič v Schumacher, Ont.

Oba sta naročnika Edinosti. Izrekamo naše soželjenjehovim sorodnikom in znancem, ured.

POPRAVEK:

V zadnji izdaji lista je prišlo do pomote in sicer glede sklepa Izvršnega Odbora VPZ, Bled, radi preselitve gl. podpredsednika, kateri se je preselil v Port Dalhouse in slučaju boleznai ali drugače odsotnosti gl. predsednika, ga mora zastopati.

Sklep izvršnega odbora bi se pravilno moral glasiti, da v slučaju odsotnosti gl. predsednika se mora podpredsednik vrniti v Kirkland Lake, da prevzame predsedniško mesto in ne na račun Zveze v kolikor se tiče stroškov za potovanje in zamudo časa.

Pri seznamu darovalcev iz St. Catharines je bilo izpuščeno ime Peter Žalec, kateri je daroval za pomoč staremu kraju \$25.00. Medtem priložil je v isti namen rojak Frank Žičkar, 20.00.

redne seje poljudne, pristopne in tudi vabljuje? Ali zadostno oglašamo naše seje, razsprave na naših sejah in tudi njihove sklepe? Ali prirejamo poučna predavanja o tekoči dobi, posebno nastalih zadevah v Jugoslaviji? To so vprašanja, po katerih moramo dati pregled našega dela od zadnje konvencije in katera nam bodo omogočila, da naredimo načrt za bodoče delo.

Pri tem tudi ne moremo in smemo pozabiti na našo mladino. Njej je potrebna pomoč! Mladini je potreben pouk, brez pouka mladina ne bo mogla naslediti najlepših tradicij svojega naroda iz katerega poteka, kakor ne podvzeti potrebne korake k razvoju mladinskega pokreta.

Teh par vprašanj sem smatral za potrebno navesti v predkonvenciji diskusiji, po katerih naj bi na konvenciji se diskusiralo in ukrenilo vse potrebno za bodoči razvoj Zveze Kanadskih Slovencev.

Jože Smrke.

konvencijo, katere je namen da še bolj podkrepi dosežani delo naše organizacije Zveze Kanadskih Slovencev. To pomeni, da imamo še precej neobdelanega polja in da je še mesta za izboljšanje celotnih stvari. Kako izboljšati in kako doseči večji uspeh, bodo vsakogar delegati iz naselbin na podlagi svojih izkušenj utegnili podati svoja mišljenja in predloge.

Novenega dvoma ni, da imamo različna mišljenja med sabo o tem in onem. Ravno zato je potrebno eno tako posvetovanje na leto, da na podlagi mišljenj in izkušenj naredimo bodoči načrt. Poleg tega če vpoštujemo dobo v kateri se nahajamo, tedaj je potreba temvečja, da smo pravilno poučeni o njej in da se skupno posvetujemo kako ukreniti in delovati v bodoče napram nastali situaciji in dogodkom v svetu. Posebej važno vprašanje za nas je vsaj po narodni pripradnosti, glede notranjih in zunajnih zadev junaške borbe naših narodov v Jugoslaviji.

Zadnja konvencija ni mogla rešiti vseh vprašanj vnaprej, kakor jih tudi druga ne bo mogla rešiti. Toda gotovo pa je, da bo storila velik korak naprej k izboljšanju raznih vprašanj, ki so nastala skozi zadnje leto.

Ker je spodaj podpisani član Nadzarnega Odbora, se naproša druge člane da zagotovo prisostvujejo konvenciji in pridejo pravočasno za pregledovanje knjig.

Joe Sheryak.

Nad tisoč dolarjev iz Geraldtona

Geraldton — Tukaj se je vršil javni shod v prostorih br. Mike Tinka, za kar se mu tudi lepo zahvaljujemo za naklonjenost, kar nam je omogočilo, da smo topot zbrali prav lepo denarno vsoto za pomoč trpečih narodov v starem kraju.

Poleg govora, ki smo ga ob tej priložnosti čuli od naših tukajšnjih rojakov v ta namen, smo poslali tudi brzojavno pozdrav predsedniku vlade dr. Ivanu Šubašiču, kateri je prevzel dolžnost, da sodeluje z maršalom Titom, za demokratično združitev narodov Jugoslavije.

Izbrali smo tudi topot novi odbor, kateri bo nadaljeval delo za pomoč Jugoslavije, pod slavnim vodstvom maršala Tita. V odbor so bili izvoljeni sledeči tukajšnji rojaki:

Nick Klobučar, predsednik. Nick Kupina, tajnik. Louis Garbas, blagajnik. V nadzorni odbor so izvoljeni, George Cvitkovič in

Junaška obramba Sevastopola

Spisal Podadmiral, F. Oktyabrsky (Prevedel J. Smrke) Strojničar, Ivan Bogatir

S. Galishev

Ravno danilo se je, ko je Ljudmila zopet napotila se na svojo poizvedovalno postajo.

Okolica ji je bila znana. Vse naokrog, gozd, jarek, poteptan vinograd, travnik v obliki pol-kroga. Do sedaj ni bilo nič vznemirljivega. Vseeno po ostrosrelni navadi se je držala bolj globoko v grmovju. Pomikala se naprejškrčeno in potem sključno, ter pogledala okrog sebe o rezno. Njena opreznost se je izkazala, da je bila pravčasna, kajti skoro ravno nad njeno glavo, je zaživžgala krogla, kateri je sledila druga . . . tretja . . . četrta . . . Nemec z avtomatičarko je streljal.

Skočila je na stran, padla ploskoma na zemljo in začela gledati okrog sebe. Daljnogled model "Zeiss", kateri je vzela že prej od enega fašista, je pripomogel da je zagledala komaj vidno sled na strmini griča. Brez da bi odmaknila oči, Ljudmila se je plazila naprej in kmalu odkrila fašistično zasedo.

Pet fašistov je ležalo ob strani pota, po katerem je naš polk dobival potrebščine, kakor municijo, hrano in orožje, oboroženi z avtomatičnimi puškami. Ljudmila je vzela na cilj enega od njih in ustrelila, drugi so se obrnili in začeli bežati, toda nenadoma so se vstavili in odprli grozoviti ogenj na Ljudmilo.

Krogle so zadevale zemljo pred njo, za njo in na vse strani. Pritisnjena prav tesno zemlji, je vzela drugega na cilj, ki je streljal iz grantne jame. Zakrilil je z rokami po zraku in v neki smešni kretnji padel na zemljo. Izpremenila je svoj položaj, ter vzela tretjega na cilj . . . Ostala sta samo še dva in odklonila dvoboju. Skozi grmičevje, drin in strn sta ubrala in zbežala. Ljudmila je poslala še dve krogli za njima, ter skončala z četrtrim, peti pa se je nekako srečno izmuzal.

Proti večeru se je povrnila nazaj do bataljona z štirimi avtomatičnimi puškami in devet ducetov nabojev ter sveženj pisem. Kolena so se ji šibila od utrujenosti in počutila se je kot bi imela vse kosti zlomljene. Sedec v zavetju se je spomnila na svojega profesorja zgodovine, kateri ji je pred vojno pomagal pri izpitih, Bogdana Kmelnickiga, ko ji je nekoč dejal:

"Predstavljam si pred seboj je dejal, vse na okrog so sovražniki. Smrt leži pred tabo ob vsakem koraku. Ampak naš junak mirno kadi kozoško pipo, medtem niti sence strahu ni v njegovih očeh. Njegovo srce je zaprto v jeklenem oklepu. Bije mirno in enakomerno."

Nič bi ne rekla da imam tako srce "profesor", si je mislila sama pri sebi z smehljajem predno je zaspala.

Nemški topovi so zopet začeli grmeti. Zasilno zaklonišče, se je treslo in stresavalo. Strojne puške so regljale. V prvem svitu dneva, ona in ostrostrelec Leonid Kit-senko sta bila pozvana po stotniškem poveljniku. Njihovo povelje je bilo kratko. Naši poizvedovalci so odkrili sovražno poveljniško postajo. Potrebno je da si ji kolikor mogoče približita, opazovati natančno in pobiti častnike.

Gosta neprodna meglja je ležala nad fronto. Ostrostrelca sta se pomikala ob strani ravnice, stekla čez polje ter skočila v gozd. Megla se je začela vzdigovati in Ljudmila je opazila tenko nit telefonske žice. Skoro ob istem času je Leonid opazil nemškega ordinanca na robu neke višine, nosečega veliko plitvo posodo posebno za serviranje častnikov. Ostrostrelec je tudi oster opazovalec.

Z zasledovanjem telefonske žice in opazovanjem smeri v katero je šel vojak z posodo. Ljudmila je natančno ugotovila kraj kjer je bila sovražna poveljniška postaja. Oba sta se pomaknila še naprej kakih petdeset metrov in zavzela zaklonišča. Dva fašista sta stala ob strani vhoda častniškega zaklonišča. Ljudmila je šepetala svojemu tovarišu rekoč: "Sedaj!" Dva strela sta počila in dva Nemca sta se zrušila na zemljo. V trenutku pa je stekel brkat podčastnik kaj se je zgodilo. Še en strel je počil ter mu prikrajšal daljšo radovednost.

Za nekoliko časa je zavladala polna tišina. Trupla so ležala pred vhodom zaklonišča. Nikdor se ni drznil jih pospraviti. Navsezadnje vrata so se prav oprezno odprla. Visok častnik pojavil se je na vratih. Ljudmila je pomerila in počakala da se pomakne od vrat, ter nato sprožila. Tudi ta se je zvrnil vznak na zemljo. Bil je častnik neke višje vrste, ker več vojakov je skočilo k njemu. Toda strel ostrostrelcev so kaj kmalu skončali z življenjem treh nemških vpadalcev.

Sovražnik je besnel sam ob sebi nad natančnim ognjem ostrostrelcev. Zakopni možnarji postavljeni naokrog postaje, so začeli delovati. Ljudmila si je poiskala novo pozicijo, kateri je sledil tudi njen tovariš. Nista pa odnehala streljati če tudi so bombe eksplodirale komaj deset metrov pred njima. Fašistično gnjezdo je bilo razbito. Zgubili so skupino častnikov, opazovalcev in telefonistov, ostali so pa zbežali.

Ljudmila Pavličenko, katera je izvršila šolo za ostrostrelce, celo pred vojno je šla prostovoljno v Rdečo Armado. Tukaj na bojnem polju je postala prvi pomočnik moštva v obrambi ofenzive. Zgodovinarica po izobrazbi, bojevnica po nagibu, boreč se z vso goročnostjo njenega mladega srca.

Na steni zaklonišča visi debel list papirja pisam z zlatimi črkami:

DIPLOMA

"Podeljena častniški namestnici Ljudmila Mihajlovni Pavličenko v zrak zmognosti kot prvovrstni ostrostrelki proti nemških fašističnih vpadnikom.

V smislu datuma do 6. aprila 1942 tovariška Pavličenko je pobila dvestosedemdeset fašistov."

Višji Svet Armade

Dekle gleda na diplomu ter obrne oči na svojo puško z njenim teleskopom in enostavno pravi: "Saj jih bo še več!" (V juliju 1942 se je število teh zvišalo na 309, opom. prev.)

(Se nadaljuje prihodnjč)

J. Deržaj.

Skupna vsota zbrana v zaveznikah znaša \$979.00 in čisti dobiček iz Vse-slovan-ske zabave \$32.40, skupno znaša \$1.011.40.

L. Garbas, blg. Imena darovalcev priobčimo v prihodnji izdaji lista, ured.

Širite čitajte in postanite

naročnikom Edinosti

Veliki piknik v Norandi

Odseka Zveze Kanadskih Slovencev in Hrvatov, ter odseka podpornih društev V. P. Z. Bled in HBZ., prirede skupni piknik v nedeljo dne 13. avgusta na dobro znanem mestu Glin Wood farmi.

Čisti dohodek je namenjen za pomoč Svobodni Jugoslaviji.

Vsled tega uljudno vabimo druge Slovanse, da se vdeležijo piknika in z tem pomagajo k večjemu uspehu.

Prireditveni Odbor: